

Avrupa'da Aşırı Sağ Evriliyor mu ?

(2019 Avrupa Parlamento Seçimi Sonuçları Nasıl Okunmalı)

23-26 Mayıs 2019 tarihlerinde yapılan Avrupa Parlamento (AP) seçim sonuçları için genel bir sonuç çerçevesi çizersek; popülist partilerin Avrupa genelinde toplamda beklenen dip dalgasını yakalayamadıklarını ancak kilit noktada zafer kazandıklarını görmekteyiz. Aynı zamanda büyük resme bakıldığında ise geleneksel merkez sağ ve merkez sol partilerde ciddi bir erimeyle karşı karşıya kalırken iç siyasette hükümetlerin ciddi güven kaybı ile karşı karşıya kaldığı gözlenmektedir. Zira AP seçim sonucu ertesinde Yunanistan'da erken seçim kararı alınırken, Fransa'da Emmanuel Macron'un iç siyasette Aşırı Sağcı Marine Le Pen karşısında kenara sıkışmışken Belçika'da ise Flaman milliyetçiliği ağırlığını hissettirmeye başlayarak

'konfederalizm' yüksek sesle dile getirilmeye başlandığını görmekteyiz. Diğer yandan merkez partiler güç kayıp etmesine rağmen merkezi kurtaranlar ise Liberaller ve Yeşiller'in kayda değer yükselen oyları olmuştur.

Gerek Avrupa basını gerekse de Türk basınında AP seçimlerini asıl şekillendirenin Avrupa Birliği (AB) üye devletlerinin çıkarlarını savunan hükümetlerin bir mücadele alanı olarak gösteriyor olsa da aslında "Avrupalı partilerin" parti gruplarının parlamentoyu şekillendirerek kilit bir konumda olduğu görülmektedir. Bu durumda analizimizi yaparken AB üye ülkelerinin AP temsilcilerinin ulusal düzeyde olarak değil de parti gruplarının siyasal sistemdeki yerini incelerken AB'nin giderek

Yusuf Ertuğral
Euro Politika Dergisi
Genel Yayın Yönetmeni

etkinliğini artırdığı AP'deki karar almadaki gücünü dikkate alarak seçim sonuçlarını nasıl okumamız gerektiğini ve yük selen Aşırı Sağ karşısında etkisini incelemeye çalışacağız.

Krizlerin Gölgesinde AP Seçimleri

1979 yılından bu yana beş yılda bir yapılan ve üyelerini seçimle belirlenen AP her seçim döneminde özellikle on beş sene boyunca krizlerin gölgesinde girdiği görmekteyiz. 2005 yılında AP seçimlerinin gündeminde 2004 yılında Fransa' da ve Hollanda'da yapılan referandum sonucu ret edilen *Anayasa Krizi* belirlemişti.ⁱ 2009 yılına gelindiğinde ise 2008 yılında Avrupa'da gittikçe kendisini hissettiren *EURO Krizi* damgasını vururken krize rağmen Merkez Sağ ve Sol koltuklarını korumuş varlıklarını yavaşça hissettiren *Aşırı Sağ* ise yükselişi sınırlı kalmıştı.ⁱⁱ 2014 yılında 2008 ekonomik kriz sonrası toparlanmalar başlamış olsa da 2010 yılının sonlarında başlayan *Arap Baharı*'nın oluşturduğu *Göç ve Mülteci* krizi AP seçimlerin

gündemini oluşturmuş ve Aşırı Sağ beklenilmeyen ezici bir üstünlükle sandalye sayısını (Tablo 1 ve Tablo 2'de görüldüğü gibi) artırmıştı.

2019 yılı AP seçimlerine yaklaşırken ekonomik Kriz ve Göç'ün oluşturduğu ve devir eden sorunlara yenileri olan *radikalizm, iklim sorunu, Rusya*(kritik seçimlerdeki dezenformasyon etkisi),

AP 2009 ve AP 2014 Seçimleri Karşılaştırmalı Tablosu

Siyasi Parti veya Siyasi Grup	2004		2009		2009-2014 Fark
	(Tahmini) Sandalye Sayısı	(Tahmini) Oy (%)	Sandalye Sayısı	Oy (%)	Sandalye Sayısı (+/-)
EPP	214	28.5	265	36	-51
S&D	191	25.43	184	25	7
ALDE	64	8.52	84	11.4	-20
YESLLER /EFA	52	6.92	55	7.4	-3
ECR	46	6.13	54	7.3	-8
GUE/NGL	45	5.99	35	4.7	10
BAGMSIZLAR	41	5.46	27	3.6	14
EFD	38	5.06	32	4.3	6
DKER	60	7.99			
Toplam	751	100	736	100	

Tablo 1- AP 2009 ve AP 2014 Seçimleri Karşılaştırılması

Kaynakça: <https://www.ikv.org.tr/images/files/2014AP%20secim%20yazi.pdf>

Erişim Tarihi: 01.06.2019

2014 AP Seçimlerinde Aşırı SağPartiler					
AşırıSağPartiler	2014		2009		2009-2014
	Oy Oranı (%)	Sandalye Sayısı	Oy Oranı (%)	Sandalye Sayısı	Sandalye Sayısı Değişimi
Avusturya -BZO -FPO	20.2	4	17.3	2	2
Belçika -FNb -PP -VB	6.4	1	11.2	2	-1
Bulgaristan -Ataka	3	0	12	2	-2
Danimarka -DF	26.6	4	14.8	2	2
Fransa -FN	25	24	6.3	3	21
Almanya -NPD -REP	1	1	1.3	0	1
Yunanistan -LAOS -XA	12.1	3	7.7	3	1
Macaristan -Jobbik	14.7	3	14.8	3	0
İtalya -LN	6.2	5	10.2	9	-4
Hollanda -PVV	13.2	4	17	5	-1
Romanya -PRM	2.7	0	8.7	3	-3
Slovakya -L' SNS -SNS	5.3	0	5.6	1	-1
İsviçre -SD	9.7	2	3.3	0	2
İngiltere -BNP	1.1	0	6	2	-2

Tablo 2- 2014 AP Seçimlerinde Aşırı Sağ Partilerin Yükselen Oy ve Sandalye Dağılımı
Kaynakça: <https://www.ikv.org.tr/images/files/2014AP%20secim%20yazi.pdf>
Erişim Tarihi: 01.06.2019

işsizlik en önemlisi *Brexit* eklenmemiştir.

Aşırı Sağ Dizginlene Bilinir (Mi?)

Söz konusu yukarıda sözü edilen krizlerin gölgesinde yapılan 2019 AP seçimlerin tartışmasız kazanları Almanya'daki Aşırı Sağ *Alternative für Deutschland AfD* (Almanya için Alternatif), İtalya'da Aşırı Sağ Lig partisi lideri Matteo Salvini ve Brexit referandumu sürecinde ayrılık kampanyası yürüten ve daha sonra oy kaybeden Nigel Farage liderliğindeki UK Independence Party'in (Birleşik Krallık Bağımsızlık Partisi) muadili olan ve yine Farage'nin liderliğindeki (Beş aylık parti geçmişi olan) Brexit Party (Brexit Parti)'nin yükselişi damgasını vurdu. Fakat Avrupa'da liberalizm öldü mü? sorularının sıkça yorumlarının yapıldığı ve dip dalgasının beklendiği Aşırı Sağ cephesinde beklenen etki olamadı

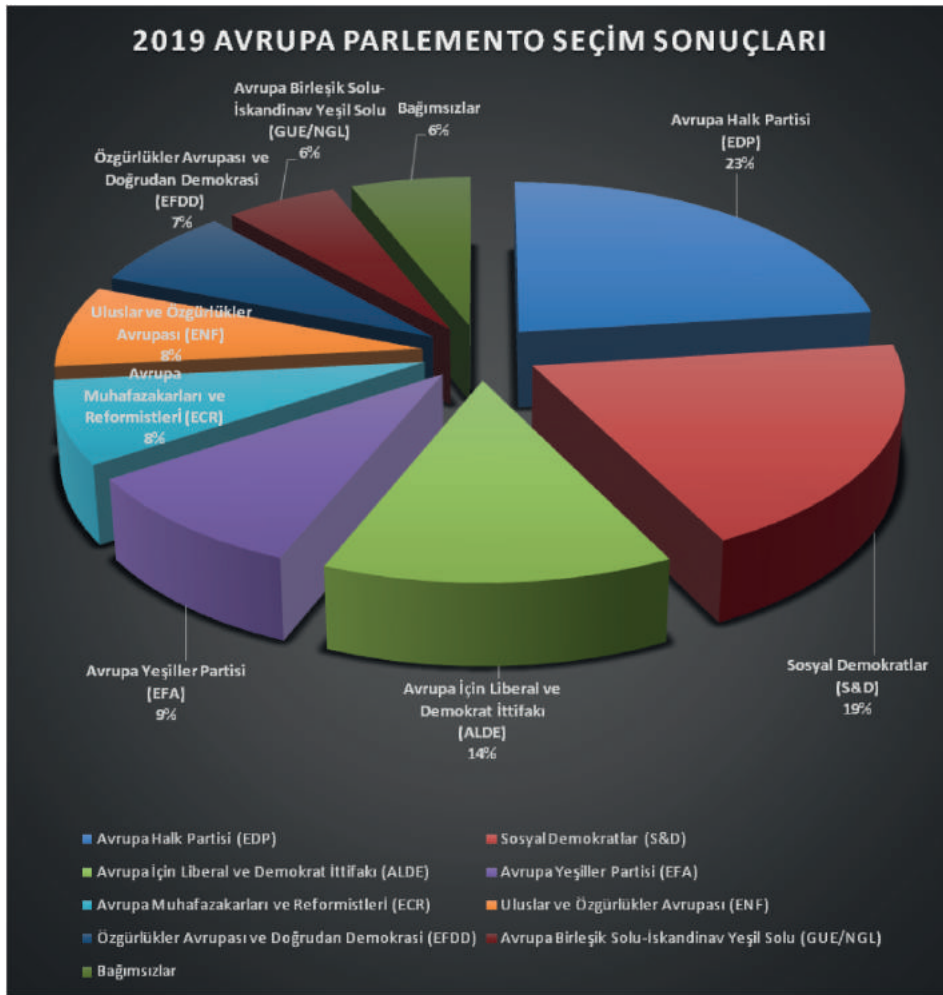
Aşırı Sağ'ın Panzehiri Liberaller (mi?)

Bu sorunun cevabını dört ay önce Euro Politika dergisi için eski Liberal Demokrat Parti (LDP) genel başkanı Cem Toker'le yaptığım söyleşi de "*Avrupa'da liberalizm öldü mü?*" sorusuna son AP seçimlerini öngören cevabında şöyle tespitlerde bulunmuştu;ⁱⁱⁱ

"*Şimdi, sağ popülizmin dünyada arttığı dönemler genellikle ekonomik krizle karşı karşıya kalındığında gelişmiş Avrupa ülkelerinde veya diğer ülkelerde işsizlik arttığı zaman yabancı düşmanlığı ve aşırı sağ popülizm devreye giriyor. Ama şu an için Avrupa'da böyle bir kriz yok. Fakat yine de bugünler de sağ popülizmin hakikaten yükseldiğini görüyoruz. Bununla birlikte çok farklı. Ortadoğu'daki bilhassa Suriye'de, Yemen'de ve Libya'daki olaylardan sonra Avrupa'ya akın eden mülteci dalgası ve onların getirdiği ekonomik dengesizlikten çok sosyal*

2019 AP SEÇİM SONUÇLARINA GÖRE TEMSİL EDİLEN PARTİ GRUPLARI	SANDALYE SAYILARI
Avrupa Halk Partisi (EDP)	173
Sosyal Demokratlar (S&D)	147
Avrupa İçin Liberal ve Demokrat İttifakı (ALDE)	102
Avrupa Yeşiller Partisi (EFA)	71
Avrupa Muhafazakarları ve Reformistleri (ECR)	58
Uluslar ve Özgürlükler Avrupası (ENF)	57
Özgürlükler Avrupası ve Doğrudan Demokrasi (EFDD)	56
Avrupa Birleşik Solu-İskandinav Yeşil Solu (GUE/NGL)	42
Bağımsızlar	45

Tablo 2- 2019 AP Seçimlerinde Parti Gruplarının Sandalye Dağılımı
Kaynakça: (<https://www.cnnturk.com/dunya/avrupa-parlamentosu-secimlerine-katilim-orani-51-de-kaldi> internet sayfasındaki verilerden elde edilerek tablo hazırlanmıştır.)

Grafik 1- 2019 AP Seçim Sonuçları Sonrası Temsi Edilen Partilerin Yüzdeleri Oranı.
Kaynakça: (<https://www.cnnturk.com/dunya/avrupa-parlamentosu-secimlerine-katilim-orani-51-de-kaldi> internet sayfasındaki verilerden elde edilerek tablo hazırlanmıştır.)

dengelesizlikler, onların sisteme ve yaşam tarzına entegre olmamaları, suç oranlarının artmalarına neden olmaları, bilhassa Almanya'da muhalefetin bunu Merkele karşı kullanması ve diğer sosyal etkenleri yan yana koyunca Avrupa'nın pek çok ülkesinde, Macaristan'da, Almanya'da, Polonya'da ve Hollanda'da İslamofobi denilen İslam karşıtı sağ popülizmin arttığını görüyoruz. Fakat ben bunu ekonomiye bağlamıyorum. Bunu liberalizme ise hiç bağlamıyorum. Avrupa'da liberal demokrasi zaten yüzyıllardan beri süregelen bir kültür. Bazı popülist siyasetçilerin getirdiği politikalarından dolayı ara sıra biraz duraklamalara girmiş olsa da işin kökünde Kopenhag kriterleri sapasağlam Avrupa'da duruyor. Ekonomik açıdan da göreceli konuşuyorum tabii.”

Toker, devam eden tespitlerinde son seçimlerin galiplerinden olan Liberallerin başarısını da şu şekilde açıklamaktadır;^{iv}

“...Liberalizm gelişmiş Avrupa ekonomilerin 'de canlı, siyasi ve sosyal açıdan da canlıdır. Hukuk devleti başta olmak üzere, liberalizmin temeli de hukuk devleti Avrupa da hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti olma konu unda “Liberalizm öldü mü?” denilecek kadar ciddi bir sorun yok. Hatta hukuk devletine karşı politikalar üreten Macaristan ve Polonya'ya, Avrupa Birliği'nde ve Avrupa genelinde büyük tepkiler var. Bütün bunlar liberal demokrasinin Avrupa'da bir kültür olarak liberal demokrasinin ekonomik anlayışını, hukuk anlayışının birey, hak ve özgürlükler anlayışlarının güçlü olduğunu hala vurguluyor. Zaten Avrupa liberal demokrasi olduğu için, Orta Doğu'nun ve Kuzey Afrika'nın bedbahtları şiddetten sefaletten kaçarken, bu gelişmiş Avrupa Birliği üyesi ülkelere varmayı hedefliyorlar. Onları Yunanistan da kesmiyor. Romanya, Bulgaristan ve Macaristan da kesmiyor. Hatta bazı şartlarda İtalya dahi kesmiyor. Fransa, Hollanda, İskandinav ülkeleri; İsveç, Danimarka ve Almanya gibi ülkeleri hedefliyorlar. Bundan dolayı, liberalizmin öldüğü fikrinde değilim...”

AP Parlamento Seçimlerinde Görülmeyen Ayrıntılar

Yukarıda da değinildiği üzere Merkez Sağ ve Sol partiler 'in hızlı bir şekilde oyları erirken tabandan gelen gençlik hareketin Yeşiller ve Liberaller yönündeki tercihlerinin yanında yepyeni oluşumların AP'ye taşındığını görmekteyiz. Örneğin,

Hollanda'da hayvan haklarının, hayvan refahının yükselmesini amaçlayan *Partijvoor de Dieren* (Havanlar için Parti) (PvdD)^v partisi ile orta yaş ve üzerinin haklarını savunan *PolitiekePartij 50Plus* (50Plus Partisi) Hollanda senatosunda 3'er sandalye elde etmişti.^{vi} Bu yükselişi AP seçimlerine yansıtarak birer sandalye kazanmayı başardılar.

AP Parlamento seçimlerinde görülmeyen ve üzerinde durmayan ayrıntılardan biri belki de en önemlisi Avrupalı gençlerin AP seçimlerinde kendi partileriyle girmesidir. Örneğin Macaristan'da Victor Orban'ı ve liderliğindeki Fidesz (Macar Yurttaş Birliği) Partisi'nin politikalarını sert bir dille eleştiren ve işsizlik yüksek emlak fiyatları gibi sorunlara eğilen Momentum 2 sandalye kazanırken diğer yandan Almanya'da ise Momentum gibi AB yanlısı ve aşırı sağ popülist partilere karşı olan Volt hareketinin AP'de 1 sandalye kazandığını görmekteyiz.^{vii}

Tekrar bir önceki soru başlığımıza dönecek olursak Aşırı Sağ dizginlene biliniyor mi? Kısmen de olsa Aşırı Sağ popülizm dizginlendi. Birkaç önemli etken sayabiliriz. En belirgin etkenler arasında;

- Sivil mücadele ve yansıma olarak AP Seçimlerinde kayda değer katılımın yükselmesi,
- Sosyal Medya'nın etkisi
- 18 – 30 yaş arası seçmenlerin seçimin kaderi tayin etmesini örnek olarak gösterebiliriz.

Bu başlıkları kısaca açıklamaya çalışırsak;

Sivil mücadele; Avrupa 'da özellikle Liberaller, Yeşiller, İşçi Partisi ve Sivil Toplum Kuruluşları (STK) topluma mümkün olduğunca 'Aşırı Sağ' yükselişinin tehlikelerine işaret ederek seçim hazırlık çalışmalarını gerçekleştirdi. Avrupa'da yükselen Aşırı Sağ'ın önünün kesmenin mümkün olduğu bunun 'da AB'nin değerlerinden ayrılmadan gerekli reformların bir an önce yapılmasının gerekliliğinin önemi vurgulandı seçmene. Nitekim bu çabanın seçimde karşılığı olduğu seçimlere katılım oranlarına yansıdığını (Tablo 3) görmekteyiz.

Sosyal medyayı (dezenformasyonla mücadele) etkin kullanım; Söz konusu sosyal medya sayesinde gençler bilgilendirildi net bir şekilde faşizme kayıldığı mesajı dile getirildi. En önemlisi sahte haberlerle mücadele edilerek, tekelleşen medya ya karşın alternatif dijital Medya yaygınlaştırıldı.

18 -30 Yaş Arası Seçmenin Etkisi; Geleneksel Merkez Sağ ve Merkez Sol partilerin güdümündeki medyanın dışında kendilerine mecra bulamayan merkez dışı hareket ve partiler sosyal medya da oluşturulan kanalları aktif şekilde kullanarak mesajlarını 18 – 30 yaş grubuna iletmeyi başarak interaktif bir ortam oluşturan özellikle de Almanya'daki Yeşiller'in AP'deki sayısına doğrudan yansıdığı görülmektedir.

Sonuç Yerine

AP seçimleri 40.yıl dönümünde en başta Brexit kararı, Avrupa Şüphesizliği ve Aşırı Sağ'a karşı mücadeleler gölgesinde gerçekleşti. Çıkan sonuç itibarıyla AP meclis aritmetiğinde(Grafik 2'de görüldüğü gibi) daha öncesinde olduğu gibi iki ana parti grubunun yerine daha bölünmüş bir Parlamentonun ortaya çıktığını görmekteyiz. Aşırı Sağ kanadı oylarını koruyarak kısmen de olsa önemli artışlar gösterse de artık daha birbirinden kopuk gruplarla temsil edilmekte. Bu diğer grupları temsil eden Yeşiller, Liberaller, Muhafazakârlar, İşçi Partisi ve diğer 1 veya 2 sandalye ile temsil etmeyi başaran partiler açısından lehlerine bir durum. Zira Aşırı Sağ bu bölünmüş ve kopukluğu karşısında partiler uzlaşmak zorunda kalacağı gibi daha müzakereci bir siyaset izlemek zorunda kalacaklarından Aşırı Sağ'ı AP'de dizginleyerek parlamentoyu kilitlemelerin önünü geçilmiş olacaktır.

Diğer yandan AP seçimleri AB üye devletlerinin uzun zamanda bu yana iç siyasetinde yaşanan bunalımı gün yüze çıkarmış durumdadır. Zira seçim sonrası analizimizin başında da değindiğimiz üzere seçimin hemen ertesinde Yunanistan'da erken seçim kararı alınırken diğer yandan Haziran'ın başında Almanya'da Yeşiller 'in yükselişi ile gerileyen *Sozial demokratische Partei Deutschlands* (Almanya Sosyal Demokrat Parti) (SPD) lideri Andrea Nahles istifasını açıkladı.

Söz konusu Almanya'daki Sosyal Demokratların düşüşü kendi iç dinamikleriyle ilgili olduğunu belirtmek gerekmektedir. Zira Batı Avrupa'nın aksine İskandinav ülkelerinde Danimarka, İsveç ve Finlandiya'da Sosyal Demokrat hükümetlerin geldiğini gözlenmektedir. Diğer yandan Avrupa Sosyalistler Partisi'nin Hollanda ve Malta ayağında İşçi Partisi'nin kayda değer başarısı da

AP SEÇİM YILLARI	SEÇİMLERE KATILIM ORANI
1979	63
1984	61
1989	58.5
1994	56.8
1999	49.4
2004	45.5
2009	43
2014	42.4
2019	51

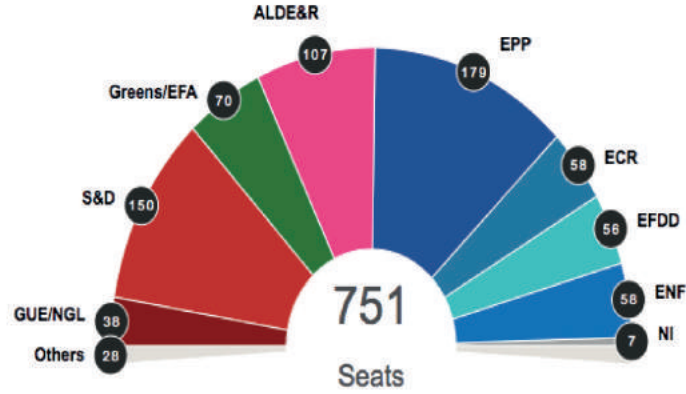
Tablo 3- Yıllara göre AP seçimlerine katılım oranları
Kaynakça: <https://www.haberturk.com/ap-secimleri-2477170>
Erişim Tarihi: 06.06.2019

görülmektedir.

Sonuç olarak tüm bu gelişmeler göz önüne alındığında Avrupa Birliği üye ülkelerinin istisnasız iktidar güç kaybetmekte, muhalif hareketler kendine zemin bulmakta ve Avrupa siyaseti eriyen merkez partiler 'in oluşturduğu boşluğa parçalı hale getirmekte. Bu durum AB üye ülkelerinin iktidar partileri biriken sorunlara cevap verememesinden dolayı oluşmuş ve son AP'ye seçimlerine de yansımıştır. Fakat bu parçalanmış ve bölünmüş durum yükselen Aşırı Sağ popülizmi 'de bir şekilde dizginlendiği de göz ardı edilmemelidir. Bu oluşan rüzgârı en iyi şekilde Merkez Sağ ve Merkez Sol kullandığı ve reformlarla desteklediği takdirde Aşırı Sağ'ı evrilmesini sağlayarak etki alanı daraltmayı başaracaklardır. Tam tersi durumda ise Aşırı Sağ maalesef kendi varlık alanını genişleterek Milliyetçiliğe evirilecektir.

European Parliament: 2019-2024

Provisional results

Composition of the European Parliament based on available provisional or final national results published after voting has finished in all Member States, based on the structure of the outgoing Parliament.

Grafik 2- 2019 AP'deki Parti Grupların Sandalye Dağılımı

Kaynakça: <https://www.strasbourg-europe.eu/fr/les-resultats-des-elections-europeennes/> Erişim Tarihi:06.06.2019

Referanslar

ⁱ OanaLungescu (2006), "Anayasa krizi 2009'a kadar çözülmeli", BBC, Erişim Tarihi: 01.06.2019, Erişim Adresi, http://www.bbc.co.uk/turkish/europe/story/2006/05/060529_eu_constitution.shtml.

ⁱⁱ '2009-06-08 Avrupa Parlamentosu Seçimleri' (2009), Avrupa Birliği Başkanlığı, Erişim Tarihi: 01.06.2019, <https://www.ab.gov.tr/p.php?e=43381>.

ⁱⁱⁱ 'Avrupa'da Liberalizm Üzerine Cem TOKER ile Söyleşi' (2019), Euro Politika Dergisi, Erişim Tarihi: 04.06.2018, <http://www.europolitika.com/?p=1787>. A.g.e.

^{vi} 'Parties for Animals on the rise across Europe' (2019), European Interest, Erişim Tarihi: 04.06.2019, <https://www.europeaninterest.eu/article/parties-animals-rise-across-europe/>.

^v Sertaç Aktan (2019), 'Utrecht saldırısı gölgesinde seçime giden Hollanda'da aşırı sağ FvD oylarını artırdı', euronews, Erişim Tarihi: 04.06.2019, <https://tr.euronews.com/2019/03/21/utrecht-saldirisi-golgesinde-secime-giden-hollanda-da-asiri-sag-fvd-oylarini-artirdi>.

^{vi} Kerem Congar (2019), 'Yaşlı politikacılara tepki gösteren Avrupalı gençler AP seçimlerine kendi partileriyle giriyor' euronews, Erişim Tarihi: 04.06.2019,

^{vii} <https://tr.euronews.com/2019/05/18/avrupali-gencler-ap-secimlerine-kendi-partileriyle-giriyor-volt-momentum>.